

Lucia Mikulíková

Connell, Robert William: The Question of Gender: Recognizing gender, understanding gender, defining gender. In: *Gender*. Polity Press 2002, s. 1-10

- Muži zastávajú väčšinu vedúcich pozícií (veda, technika, politika, náboženstvo). Taktiež majú viac platených práci. Ženy majú menšie mzdy a sú často finančne závislé na mužoch
- V spoločnosti prevládajú sexistické genderové stereotypy. Muži sú prezentovaní ako aktívny silní dominantní a ženy ako atraktívne, pasívne. V spoločnosti sa vyskytujú vzory „správnej maskulinity a feminity“(ktoré sú spoločenským konštruktom) a spoločnosť vyvíja nátlak na formovanie správania zodpovedajúceho genderu. Nezodpovedajúce správania ako napríklad homosexualita je odsudzované. Väčšina ľudí sa podriaďuje týmto vzorom a snaží sa konať adekvátne k svojmu genderu. Genderová nejednoznačnosť však nie je zriedkavá.
- Gender je vytvorený, je to spoločenský konštrukt a genderové rozdiely sú reprodukované prostredníctvom sociálneho konania.
- Genderové kategórie zachováva a produkujú vzťahy nerovnosti.
- Jazyk je genderovaný a to nie len pri pomenovaní osôb ale aj objektov. Angličtina je relatívne negenderovaný jazyk(okrem she/he/it) . Veľa jazykov má 3 triedy. (ženskú, mužskú a neutralnu-strednú) ale v praxi sa však často uvažuje dichotomicky(len mužské a ženské), čo nezodpovedá realite.
- Gender- kultúrne rozdiely nevyjadruje len telesné odlišnosti.(niečo vyzdvihujú, niečo zastierajú, niečo mytologizujú) ,teda nemôžeme povedať, že sociálne usporiadanie obvykle vyjadruje biologické rozdiely

Sociálne usporiadanie nevyjadruje biologické rozdiely. Je teda samotne sociálne usporiadanie sociálnym konštruktom, ktorí závisí od tých čo majú moc?

Giddens, Anthony: kapitola Gender s sexualita. In: Sociologie (verze prekladu M. Linkové)

- Pojem „sex“ odkazuje aj na kategóriu pohlavia aj na sexuálny akt. Je potrebné rozlišovať medzi pohlavím, ktoré vyjadruje fyzikálne rozdiely a spoločensky konštruovaným genderom
- Existujú rôzne názory na to nakoľko sú rozdiely medzi mužmi a ženami vrodene alebo naučené(vplyv kultúrnych faktorov, sociálneho učenia)
- Veľký význam má genderová socializácia. Rodičia pristupujú rôzne k deťom podľa toho akého sú pohlavia. Vplyv má aj rozdielne oblečenie, hračky pre chlapcov a dievčatá a vzory v literatúre,
- Existujú rôzne teórie vývoja identity. Sigmund Freud považoval za dôležitý faktor vývoja prítomnosť alebo neprítomnosť penisu ako symbolu maskulinity. Vo vývoji ďalej zohráva významnú úlohu kastrálny komplex u chlapcov a závisť penisu u dievčat. Nancy Chodorow zdôrazňuje naviazanosť dieťaťa na matku, a to že chlapec na rozdiel od dievčaťa sa musí od matky viac odpútať. Čím vysvetľuje nedostatočné prejavovanie emócií mužov, ich nekomunikatívnosť a pocit ohrozenia zo vzťahov
- V západnej kultúre boli názory na sexualitu ovplyvnené hlavne kresťanstvom a za hlavný cieľ sexuálneho správania bola považovaná reprodukcia. Vyskytuje sa existencia dvojitého štandardu pre mužov a ženy. Existujú rozmanité sexuálne praktiky ktoré závisia z časti od kultúry, ale aj v rámci nej sa líšia.
- Homosexualita sa objavuje vo všetkých kultúrach, ale jej tolerovanie bolo v jednotlivých kultúrach rôzne. Ako termín bola ustanovená v 60. rokoch 18.storočia. Je chápaná ako

špecifická sexuálna úchylka. Kenneth Plummer rozlišuje tieto typy homosexuality: homosexualitu danú situáciu, personalizovanú a homosexualitu ako spôsob osoby

- Prostitúcia je poskytovanie sexuálnych služieb za peňažnú odmenu. Je spätá s rozpadom malých komunit, rozvojom veľkých miest a komercializáciou spoločenských vzťahov. Existujú rôzne typy prostitúcie. Rezolúcia Spojených národov prijatá roku 1951 odsudzuje tých, ktorí organizujú prostitúciu alebo majú z nej zisk, ale neodsudzuje prostitúciu ako takú. Samotné zákony proti prostitúcii málokedy trestajú klientov, čo zjavne vyjadruje prijímanie ortodoxných stereotypov týkajúcich sa sexuality.

Dá sa medzi jednotlivými typmi homosexuality, ktoré určil Kenneth Plummer prechádzať?

Šmausová, Gerlinda: Proti tvrdošíjnej predstave o ontickej povahe gender a pohlaví. In: *Sociální studia* 7, 2002, FSS MU, Brno, s. 15-27

- Delenie na mužov a ženy, založené na biologických rozdieloch má praktickú poriadkovú funkciu.
- Pri delení sa potlačuje zhoda morfológických znakov a vyzdvihujú sa rozdiely, ktoré sú pokladané za nemenné a prirodzené.
- K rozdielnym správaniam však vedie špecifická socializácia k mužským a ženským roliam, teda gender je naučený.
- Sandra Hardingová vytvorila gendrové univerzum. Identifikovala 3 roviny genderovej skúsenosti: symbolické univerzum (tendencia vnímať svet v dvoch dichotómnych protikladných kategóriách priradených k ženským a mužským, pričom mužské sú nadradené ženským) deľba práce (nerovné podmienky na pracovnom trhu) individuálne role (jedinec sa genderovým roliam učí v socializácii)
- genderova štruktúra reprodukuje samu seba
- členovia spoločnosti hrajú gendrové role podľa kontextu. Genderové role sú dynamické - doing gender.
- Kultúrna androgynita Elizabeth Badinter pozostáva v tom, že ženy a muži hrajú nemajú protikladné vlastnosti ale rovnaké vlastnosti individuálnou mierou zdieľajú. Výberom vlastnosti si zostavujú kultúrne androgýnnu identitu, teda neexistuje homogénna mužská alebo ženská identita a neexistuje ontický substanciálny rod
- V súčasnosti rozšírenie genderovo nekoherentných identít čo súvisí s rozpadom genderovej spoločenskej štruktúry.

Keď delenie na mužov a ženy plní poriadkovú funkciu šlo by vôbec úplne zrušiť alebo niečím nahradiť? Nemá táto poriadková funkcia vo väčšej miere len diskriminačný účinok?